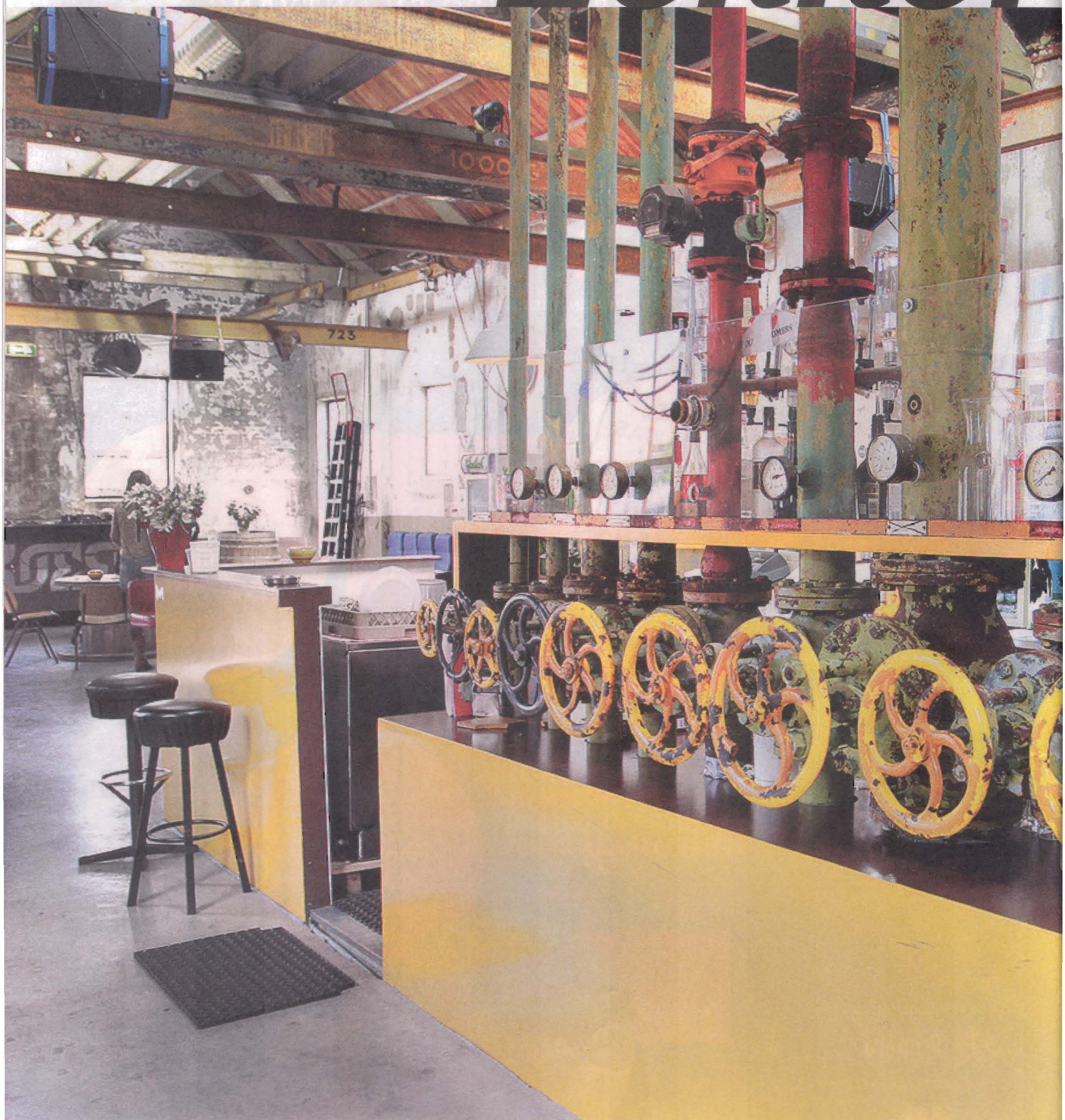

Lekker

imperfect

Roest, horecagelegenheid met stadsstrand op Oostenburg.

FOTO MICHAEL GALIART

Een beetje bouwproject of kroeg heeft tegenwoordig een rafelrandje. Neem het Westergasterrein of café Hannekes Boom. De moderne stadsbewoner heeft een grote hang naar het rauwe en onaffe. Want dat is zo leuk authentiek.

tekst **Merijn Henfling**

Deze zomer opende op een stukje niemandsland aan het Oosterdok Hannekes Boom, een horecagelegenheid in een met sloophout opgetrokken keet. De inrichting is een ratjetoe van tweedehands spullen: de keuken komt uit een zorgcentrum, de stoelen stonden eerder in de Passenger Terminal en de barkrukken zijn gestapelde bierkratten. Bij mooi weer zit de picknickweide aan het water afgeladen vol: dit stukje rafelrand op het 'centraalste stukje vergeten stad' – naast de klimhal bij Centraal Station – heeft een grote aantrekkingskracht op het Amsterdamse publiek.

'Ambachtelijke imperfectie' noemt onderzoeker Ellen Rutten (35) de stijl van Hannekes Boom. De menselijke hand, het ambacht, is terug te zien in het concept van de horecazaak. Volgens de cultuurhistoricus past de opzet van het café in een trend die in de stad nu volop zichtbaar is: een horecagelegenheid, winkel, bouwproject of tentoonstelling denkt tegenwoordig pas mee te tellen als het een rafelrandje heeft.

Rutten is verbonden aan de universiteit van Bergen in Noorwegen, maar woont in Amsterdam. Ze doet onderzoek naar een trend die ze 'de esthetiek van de im-

Organische imperfectie

Gaat uit van het principe dat alles wat de natuur maakt imperfect is en daarmee oprechter dan technologisch geperfectioneerde standaardproducten.

1. Lemen huis op Steigereiland, IJburg

De eigenaar bouwde in plaats van een perfect afgewerkt pand een hut met muren uit opgestapelde strobalen, bedekt met leem en kalkpleister, en een dak van onbewerkte boomstammen.

2. United Tastes of 1097, James Wattstraat 75

Een restaurant waar de koks beweren te koken met producten die de standaardhoreca weigert 'omdat niet alles even groot is bijvoorbeeld'. Het interieur is een mengmoes van tweedehands meubelen.

3. Proef, Gosschalklaan 12

Eetstudio van voedselontwerper Marije Vogelzang. Volgens haar heeft de natuur voedsel al perfect ontworpen. In haar werk laat ze de natuur haar gang gaan, zoals in haar kleding van tuinkers. De tuinkers groeit erop – en verwelkt uiteindelijk – terwijl je het draagt.

4. The Frozen Fountain, Prinsengracht 645 en Droog, Staalstraat 7b

De bekendste designwinkels van Nederland. Met veel opzettelijk imperfecte objecten die de natuur vrij spel geven: van Jurgen Beys boombank, Piet Hein Eeks sloophouten meubelen tot Hella Jongerius' te heet gebakken serviezen en Marcel Wanders' touwstoel.

5. De Spontane Stad, Urhahn Urban Design, Nieuwezijds Voorburgwal 120

De Spontane Stad is een pleidooi voor flexibele stedenbouw met een grote rol voor particuliere initiatieven, bewoners en ondernemers die zelf meebouwen, hergebruiken en reorganiseren. Idee van Urhahn Urban Design, een bureau voor stedenbouwkundig ontwerp en strategie.

United Tastes of 1097, waar gasten eten met tweedehands bestek aan een tweedehands tafel.

perfectie' noemt. "Dankzij nieuwe technologieën zijn we in staat om ons dagelijks leven te perfectioneren. Als tegenreactie zie je bij de creatieve klasse een groeiende hang naar imperfectie. Dat zou oprechte zijn."

Ze begon bij de taal van bloggende schrijvers, die vaak fouten in hun tekst laten staan omdat die authentiek zou zijn. Inmiddels heeft ze haar onderzoek breder getrokken en kijkt ze ook naar fysieke locaties en projecten in de stad.

De bedenkers van Hannekes Boom benadrukken in de pers de oorspronkelijkheid van het concept. Toch passen zij bij uitstek bij de imperfectietrend, betoogt Rutten: "De initiatiefnemers buiten heel bewust de rafelranduitstraling van de locatie uit: het schots en scheve gebouwtje ziet eruit alsof het door kwajongens op een achternamiddag in elkaar is getimmerd."

Volgens Rutten is de moderne stadsbewoner geïnteresseerd in het rafelige, het rommelige en het onafgepolijste. Nu we allemaal digitaal kunnen fotograferen, verlangen we terug naar de tijd van het fotorolletje. Me

applicaties voor mobiele telefoon, zoals Hipstamatic en Instagram, geven mensen hun digitale foto's een ouderwets analoge uitstraling.

Overigens is de waardering van imperfectie geen nieuw fenomeen. "In de zestiende eeuw zag je iets vergelijkbaars in Japan," vertelt Rutten. "Daar werd het op een gegeven moment bij de elite heel populair om bij de theeceremonie imperfecte kopjes te gebruiken, helemaal verweerd of verkeerd gebakken, liefst zo asymmetrisch mogelijk. Mensen gingen overal op zoek naar oude kopjes. Toen die na een tijdje op waren, werden ze expres verkeerd geproduceerd."

In Amsterdam zie je het imperfecte niet alleen in de horeca, maar ook in avant-garde-modewinkels als Amfi Statement Store aan het Spui en Vezjun aan de Rozengracht, waar kleding van afvalmateriaal wordt verkocht. De jonge ontwerpers van de tweede winkel laten zich erop voorstaan dat alles uniek en handgemaakt is. De naam Vezjun, een bewust verkeerd gespelde variant van *fashion*, benadrukt alleen al het imperfecte.

Rutten stelde een imperfectiekaart van Amsterdam samen, waarop ze locaties en projecten in de stad opdeelt in vier categorieën: organische imperfectie (waarin de natuurlijke oorsprong terug te zien is), ambachtelijke imperfectie (nadruk op de menselijke hand), industriële imperfectie (nostalgie naar de verlaten fabriek) en ondergrondse imperfectie (projecten in de sfeer van de krakersscene). Zie de kaders op deze en de volgende pagina's.

De recente imperfectie stamt al van begin jaren negentig, volgens de onderzoeker. In die periode worden de computerprogramma's slimmer en de creatieve industrie wordt steeds afhankelijker van digitale technologie. Spellingcheckers halen de meeste schrijffouten uit teksten, Photoshop kan foto's strak trekken. Als tegenreactie gaan creatievelingen producten maken die bewust niet kloppen.

Eén van de voorlopers is ontwerper Piet Hein Eek. Als hij in 1990 met zijn kast van sloophout komt, noemt hij het ontwerp een reactie op de heersende hang naar perfectie. "Ik wilde laten zien dat producten die niet perfect zijn, toch aan onze gevoelens van esthe-

'Het schots en scheve gebouwtje ziet eruit alsof het door een paar kwajongens op een middagje in elkaar is getimmerd'

Ambachtelijke imperfectie

De nadruk ligt op het ambacht of de hand van de menselijke maker, vanuit het idee dat alleen bij ambachtelijke of door amateurs gemaakte producten nog ruimte is voor oprechte spontaniteit.

1. Hannekes Boom, Dijksgracht 4

Winnaar van een gemeentewedstrijd om een tijdelijke horecalocatie te ontwikkelen op de kop van de Dijksgracht. Opgebouwd uit tweedehands bouwmaterialen, bewust gebruik gemaakt van de rauwe uitstraling van de locatie.

2. Brei-, haak- en handwerkcollectiefjes

Er zijn steeds meer mensen die samen breien, haken en handwerken. Ze stellen handwerk, inclusief de losse steekjes die daarbij horen, tegenover fabrieksproductie. Enkele initiatieven: Haken is Hot en Meiden on Toer (brei- en haakworkshops). Ook winkels gaan op deze tour: Handmade Heaven (Kastanjeplein 2) en Katie's Cosy Craft Corner in De Nieuwe Anita (Frederik Hendrikstraat 111-115).

3. Amfi Statement Store, Spui 23

Modewinkel van Amsterdam Fashion Institute. In deze winkel hangen regelmatig zo imperfect mogelijk lijkende kleren en accessoires, zoals tassen gemaakt van oude fietsbanden, zelfgebreide sjaals en leren jasjes met stoffouten.

4. Kantoor van KesselsKramer, Lauriergracht 39

Reclame- en communicatiebureau, de bakermat van imperfectie-denken in reclame en design. Erik Kessels – Nederlands succesvolste promotor van amateurfotografie – schreef een manifest waarin hij het 'oprecht' ambachtelijke van amateurcreaties tegenover hightech ontwerpen zet.

5. Shanghai Gesture, expositie in Museum Willet-Holthuysen (t/m 13 nov), Herengracht 605

Kleding, stoffen, tekeningen en foto's van modeontwerper Alexander van Slobbe. Toonbeeld van bewuste imperfectie is niet alleen de kleding zelf (niet-omzoomde naden, quasi-willekeurig op jurken genaaide lapjes gaas), maar ook de manier van tentoonstellen: de kleding ligt op de vloer; niet-omlijste foto's en stoffen die met naalden op niet-omzoomde witte lakens zijn gespeld.

Afvalkast van ontwerper Piet Hein Eek (€ 11.202)

Industriële imperfectie

Hang naar het industriële tijdperk, gebaseerd op het gevoel dat de rauwe onafheid van verlaten fabrieken authentieker is dan strakke nieuwbouw of pittoreske grachtenpandjes.

1. Stenen Hoofd, Westerdoksdijk

Dit stadsstrand werd als cultureel en creatief terrein gelanceerd in 1988, toen de trend om industrieel erfgoed (in dit geval een oude havenpier) te hergebruiken net een beetje begon op te komen. Bewuste ratjetoe-uitstraling.

2. NDSM-terrein

Deze voormalige scheepswerf is nu een broedplaats en festivalterrein. Met hyper-imperfect restaurantje Noorderlicht (gemaakt van sloophout en golfplaten). Dit jaar voor het eerst een eigen strand.

Op een betonnen afbouwsteiger aan het IJ is een gebouw gezet: Het Kraanspoor, vestigingsplaats voor creatieve bedrijven.

3. Roest, Czaar Peterstraat 213

Horecagelegenheid, stadsstrand en vrijplaats op een oude fabrieksterrein. Alleen het hoognodige is gedaan om het terrein herbruikbaar te maken, staat op de site, want 'juist de geschiedenis die het gebouw ademt, geeft Roest haar charme'. Vandaar ook de naam.

4. Volkskrantgebouw, Wibautstraat 150

Broedplaats en bedrijfsverzamelgebouw in het oude Volkskrantgebouw. In de voormalige bedrijfskantine, nu Club Canvas, worden lunches, diners en feesten gegeven op een linoleumvloer vol krassen, onder smoezelige tweedehands lampenkappen. Op de dames-wc is een goedkoop schemerlampje gerepareerd met ducttape.

5. Staalvilla & OpenCoop, Tolhuisweg 1 en 2

Werkplaatsen voor de creatieve industrie in de voormalige Shellgebouwen in Noord. Thuisbasis van DUS Architects, een bureau dat pleit voor 'creat[ing] social value from worthless stuff'. De gebouwen zelf ademen imperfectie: in OpenCoop hangen de tl-buizen aan losse draden uit het plafond.

Zo simpel als imperfectie op het eerste oog lijkt, zo bewerkelijk blijkt het te zijn

tiel en functionaliteit kunnen voldoen," verklaart de meubelontwerper later.

Designwinkels The Frozen Fountain en Droog gaan niet alleen de sloophouten meubelen van Eek verkopen, maar komen ook met gammel ogende producten, zoals de bewust iets te heet gebakken serviezen van Hella Jongerius of de uit touw en ijzerdraad opgetrokken *Knotted Chair* van Marcel Wanders. De Dutch Designontwerpen zijn een hit, in binnen- en buitenland.

Tegelijkertijd nemen in de stad vanaf de jaren negentig bedrijven hun intrek in oude industriële panden, zoals dan op grotere schaal in een stad als Berlijn gebeurt. Denk aan de fabriekspanden op het Westergassterrein en het Machinepompegebouw in Westerpark, waar Café Restaurant Amsterdam zetelt. En van meer recent: creatieve bedrijven op de NDSM-werf en club TrouwAmsterdam aan de Wibautstraat, in een oude krantendrukkerij. De bedrijven laten de industriële oorsprong bewust zien en spelen met de nostalgie van verlaten fabrieken, die er in hun hoogtijdagen minder rauw uitzagen.

De recessie, een nieuw groen bewustzijn, het verzet tegen massaproductie en groot enthousiasme voor authenticiteit versterken de imperfectietrend. Veel horecagelegenheden worden ingericht met restmaterialen: van het bij Amsterdamse yuppen populaire De Bakkerswinkel tot het hippe Roest, een horecazaak op Oostenburg met volgens de eigenaren de schoon-

Het voormalige Shellterrein in Noord is de thuisbasis van creatieve bedrijven.

heid van een ruïne. De woonbladen staan vol met rafelige interieurs. Zelfs op Marktplaats wordt tegenwoordig sloophouten meubilair voor betaalbare prijzen aangeboden.

Mensen willen geen poespas meer, verklaren de initiatiefnemers van Hannekes Boom over hun recyclingconcept. Tegelijkertijd geven ze toe dat hergebruik van materialen vaak meer moeite kost dan alles nieuw aanschaffen – ga maar eens een oude keuken verhuizen en op een nieuwe locatie installeren.

Zo simpel als imperfectie op het eerste oog lijkt, zo bewerkelijk blijkt het te zijn. Rutten: “Steeds als er imperfectie in het spel is, zie je dat het begint bij een culturele en sociaal geprivilieerde elite die zich prima perfecte producten kan veroorloven, maar zich juist wil onderscheiden. Er is geen noodzaak, maar het is een esthetisch streven.” De sloophouten kast van Eek kost bijvoorbeeld elfduizend euro.

Bij de kostbare ontwerpen van Eek en zijn collega's van Dutch Design lijkt de natuur vrij spel te krijgen. Lijkt. De ontwerpen zien er nonchalant uit, maar er is goed over nagedacht. Rutten: “Het is veel doordachter dan het suggereert. Doen alsof je maar wat aanklooit, is een bewuste strategie.”

En daarmee zijn we bij de kernvraag: hoe oprecht is deze trend eigenlijk? Een mooi voorbeeld in dit verband is het incident met de vazen van Jongerius, vorig jaar. Driehonderd gekleurde vazen van de kunstenaars werden tentoongesteld in Museum Boijmans Van Beuningen, tijdens de expositie *Misfit*. Een museumbezoeker werd onwel en viel bovenop de vazencollectie. Het aardewerk lag aan diggelen. Jongerius zag er de humor wel van in en noemde het op Twitter een ‘beautiful incident’. Rutten: “Toch zijn ze niet blijven liggen. Toen ik een dag later het museum bezocht, waren ze vervangen door nieuwe exemplaren.” Het moet dus niet té imperfect worden. ■

Ondergrondse imperfectie

Ademt de sfeer van de oude krakersscene, maar blijkt in de praktijk vooral hip te zijn. Punk, quasi-illegaal en – een beetje paradoxaal – gericht op een creatieve incrowd. De initiatieven gelden als verzet tegen grootschaligheid. Collectiviteit speelt een centrale rol.

1. Underground boerenmarkt

Een boerenmarkt georganiseerd door Marjan Ippel (locatie alleen ‘met moeite’ te achterhalen via Twitter). De thuisbasis van het *punk-food*, de verzamelnaam voor bij elkaar gescharreld of zelfgeteeld voedsel. Met bewust niet-commercieel klinkende producten als oerkoekjes, oerjanhagel en zwarte bonenbrowns genereert Ippel veel media-aandacht.

2. Over Datum Eetclub, Mediamatic, Vijzelstraat 68 en 72

Deze eetclub is een initiatief van kunstinstelling Mediamatic: een serie diners met producten die over datum zijn, uit protest tegen de voedselindustrie. Net als de underground markt relatief moeilijk te vinden: wie via Facebook fan wordt, ontvangt een paar dagen van tevoren een uitnodiging met locatie.

3. De Verdieping (Non-fiction), Wibautstraat 127

Avonden voor architecten, kunstenaars en bloggers in de hippe Club Trouw, in de kelder van het oude Trouwgebouw. Het gebouw is zo rauw als maar kan. Aankondigingen staan op Facebook. Eén van de themareeksen heet *Failed Architecture*.

4. Eddie the Eagle Museum, Tolhuisweg 2

Kunstenaarscollectief met eigen museum, maar zonder expositieobjecten; ook Eddie II-legal genoemd. Roept kunstenaars op om, net als schansspringer Eddie the Eagle, vooral te proberen. Falen mag. Een voorbeeld was het Eddie the Eagle Shopping Center: tijdelijke winkels deze zomer in deels leegstaand Magna Plaza.

5. Tussen Ruimte, Non-fiction & Jarrik Ouburg, De Wittenstraat 27

Een plan om de grachtengordel meer leven in te blazen. De initiatiefnemers zien het hart van de stad als ‘een perfect gebit met een paar scheve tanden en spleten’. In die scheve tanden (stegen, verlaten ruimtes achter grachtenpanden) lanceren zij in 2013 tijdelijke kunstprojecten en barretjes.

ADVERTENTIE

SEPTEMBER KORTINGSDEAL

Onbeperkt sporten ~~€57,50~~ NU €45,- p.m. (sept. okt. & nov.)

- Fitness
- Zumba, Yoga, Spinning etc.
- Sauna & Stoombad
- Persoonlijke begeleiding
- Zwembad
- Kinderopvang
- Zonnebank (meerprijs)
- Spinning: 25 nieuwe fietsen!

Dus word vandaag nog lid bij SportPlaza Mercator!
www.sportplazamercator.nl

SPORTPLAZA
 sportplezier & ontspanning

SportPlaza Mercator
 Jan van Galenstraat 315
 1056 CB Amsterdam
 Tel: (020) 618 89 11